

La reconstrucció econòmica, principal objectiu de Rafsandjani

Khomeyni ha mort, però la segona mort tindrà lloc el 28 de juliol vinent amb la designació de Hachemi Rafsandjani per a la presidència de la república islàmica d'Iran.

Meki Takeb

Rafsandjani és considerat per tot hom l'home fort d'Iran, porta el joc polític amb molt de vigor i se sap que està darrere d'Ali Khomeyni, guia suprem en teoria del règim, però amb una personalitat un tant desdibuixada. Rafsandjani, actualment president del Parlament iranià, ha pres la precaució d'esmenar unes lleis que li atorgaran el poder presidencial real. El paper irrisori que va fer sota el comandament de Khomeyni serà, d'ara endavant, una cosa del passat. El futur president de la república islàmica donarà una nova imatge del règim a l'exterior i mantindrà l'essencial de la línia política seguida fins al present a nivell interior.

L'obertura de l'Iran postkhomeynista es produirà sobretot en l'aspecte econòmic i de cara a Occident. Iran té necessitat urgent de tecnologia i de capitals estrangers. Els anys de guerra contra Iraq han sagnat el país. A pesar de la retòrica antioccidental dels dignataris religiosos, Iran continua dependent d'occident pel que fa a la major part de les importacions. La república islàmica no ha fet cap temptativa seriosa per transformar l'estructura econòmica heretada del xa. El recent viatge de Rafsandjani a Moscou no ha enganyat ningú, ni tan sols els hereus dels tsars que s'entestaven a pensar que és possible obligar Teheran a fer una política d'equilibri en la zona. Els soviètics són els grans perdedors de la nova situació creada pel naixement de la república islàmica. Washington sap que, encara que els discursos oficials de Teheran continuen assemblant-se als de l'*ayatollah*, a fi de comptes només es consumiran a l'interior. Hipotecat econòmicament a Occident, combatent la ideologia comunista a l'interior i l'empenta soviètica a la frontera nord, Iran és, malgrat les aparències, un aliat dels Estats Units.

La dependència econòmica d'Iran podria tenir conseqüències polítiques incalculables pel que fa a l'interior. És a dir, passarà feixugament sobre la política de Rafsandjani. La totpoderosa

Rafsandjani, un futur incert.

classe mercantil del Basar està descontenta, els treballadors i els estudiants, avui, s'han desencisat, l'agitació cova al si de les minories nacionals i l'exèrcit no s'ha de considerar com un element segur del règim a pesar de les violentes purgues. Els milers de soldats

desmobilitzats no tenen treball i han passat a formar part de la gran massa de desocupats de la població. El discurs islàmic manté per un temps la fidelitat dels pobres envers el règim, però la paciència dels més desproveïts té de tota manera uns límits. Els problemes econòmics podrien desencadenar una onada de descontentament que només seria profitosa per als radicals. Aquests darrers, pràcticament absents del Parlament i de les altres institucions oficials, si fóra el cas, podrien mobilitzar el carrer per tal de reprendre la iniciativa política perduda que els portaven els moderats.

Rafsandjani no és Khomeyni i les seues decisions polítiques no tindran el privilegi de cosa sagrada. Tot fa pensar que si Rafsandjani tracta de reforçar la seua empresa amb el sistema polític del país, haurà de posar l'accent en el tema de la reconstrucció econòmica per a mobilitzar les energies del seu poble. Iran ho necessita. Els bancs i els industrials occidentals ja han reprès el camí de Teheran per aconseguir contractes avantatjosos en l'immens mercat iranià. Per a comprendre millor l'Iran actual, cal fer un petit repàs per la història.

El despertar musulmà

La tempesta que seguí la guerra de juny de 1967, va obligar tots els pobles de l'Orient Mitjà a reexaminar el conjunt dels seus principis. Al començament les línies de demarcació apareixien clarament definides i l'elecció, fàcil. Hi havia el conflicte entre l'imperialisme i el nacionalisme, i tot el món sabia de quin costat estava. Hi havia la rivalitat entre les dues superpotències per la influència en la regió i tots maniobraven entre les dues, segons els seus interessos. Hi havia l'oposició àrabo-israeliana i ningú tenia cap dubte respecte a això. I, sobretot, hi havia la divisió social entre rics i pobres, i tot-hom estava d'acord a posar-hi remei. Però amb l'evolució de la situació, les eleccions es feien més difícils. Per a molts, la salut estava en la religió.

El gran debat entre religió i laïcisme,

L'herència de Khomeyni serà difícil d'assumir.

entre modernisme i tradició, entre nacionalisme i panislamisme, que, feia un segle, havia començat a agitar els pobles de l'imperi persa i otomà, es reprenia amb avantatge per a l'Islam.

La crisi que enfrontava el món musulmà era moral i, alhora, institucional. En cap lloc del món musulmà no ha pogut passar el sistema estatal a l'estadi legal i constitucional assolit per les democràcies occidentals. Tot i que els estats dels països musulmans de l'Orient Mitjà disposen d'instruments de poder i d'aparells de control, és a dir, l'exèrcit, la policia, la ràdio i la televisió, però, en les terres islàmiques, hi ha una institució que l'autoritat de l'estat té dificultats a abastar: la mesquita. Impossibile arribar-hi sense ferir les conviccions religioses dels pobles musulmans, les creences i els costums dels quals han canviat ben poc al llarg de segles. Khomeyni combinà maldestrament els instruments del poder estatal i la religió.

L'Iran del xa

A Iran, sota el xa, la religió escapava també al control d'un considerable aparell repressiu. Tot el poder estava en les mans de l'emperador, que s'agradava de ser el gendarme del Golf i un company forçat dels Estats Units en la lluita contra el comunisme. El xa gastava quatre mil milions de dòlars a l'any en compra d'armes i les forces armades eren el seu fill més estimat.

Les presons de la tristament cèlebre *sawak*, la policia política del règim, eren plenes. El 1976, Amnesty International avaluava el nombre de presoners polítics en 7.500, una xifra molt inferior a la trista realitat. S'estimava que uns quants centenars de joves guerrillers urbans havien estat afusellats després de processos a porta tancada. L'eficàcia de la *sawak* es fonamentava en la pràctica de l'assassinat i la tortura. La *sawak* controlava fins i tot una empresa que detenia el monopoli

de la fabricació de claus i forrellats.

Quan Mehdi Barzagan, nomenat primer ministre després de la caiguda del xa, va prendre possessió de la caserna central de la *sawak*, li van enseñar unes claus que obrien totes les portes de les ambaixades estrangeres de Teheran, com també les caixes fortes. Una de les pel·lícules rodades per la *sawak* il·lustra els mètodes d'aquesta policia secreta, molts membres de la qual repregueren la seua activitat, però, al servei de la revolució islàmica. Aquesta pel·lícula, conservada al Ministeri d'Afers Estrangers, mostrava l'interrogatori d'una jove. Primer, la fan posar-se nua, després un agent de la *sawak* comença a cremar-li els voltants de les mamelles amb una cigarreta fins que la fa parlar. Aquest agent tenia reputació de ser el millor en aquest trist treball i la pel·lícula es destinava a la formació d'altres funcionaris de la *sawak*. La CIA en va fer còpies per als règims amics dins el marc de l'assistència tècnica americana.

El poble no hi tenia cap representació política. El xa donava les ordres i els ministeris i la *sawak* les executaven. L'única via política havia estat reduïda a la clandestinitat. Hi havia un Teheran oficial de cara a l'exterior i un Teheran paral·lel on es covava la revolta. Tot estava preparat per a l'entrada en escena de Khomeyni.

Khomeyni

Khomeyni havia nascut com a Rughallah Musawi, el 1902, al poble de Khomein, on son pare era *mullah*. Els *ayatollahs* prenen sempre el nom del poble o la ciutat d'on vénen. Només uns mesos després del naixement de Khomeyni, son pare va morir a les mans dels guàrdies d'un ric terratinent perquè havia defensat uns obrers agrícoles. Els costums de Khomeyni eren tan senzills com el seu menjar. Pa, mel i figues seques per a desdejunar, carn guisada amb arròs a l'hora de sopar. No va fumar mai i només va utilitzar el telèfon una vegada, quan el seu germà major, malalt, volia sentir la seua veu. Les seues idees eren simples: veia l'Islam com un tot i en parlava com d'una veritat universal, la força unificadora de la qual eclipsaria el nacionalisme dels estats musulmans. Khomeyni s'alineava en la dreuera de la tradició xiïta popular. Sovint repetia el que, avui, es considera el testament deixat per Ali, el gendre de Mahoma: «Sigueu sempre els protectors de l'oprimit i l'enemic dels opressors». De fet, l'herència de Khomeyni serà difícil d'assumir. □